

ศึกษาวิเคราะห์ปรีศนาธรรมในการจัดงานศพของชาวพุทธในสังคมไทย

An Analytical study of the Dhamma Puzzle in Funeral management of Buddhists in Thai Society

พระมหาเด่นนคร จิตบุญโณ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาการจัดงานศพของชาวพุทธในสังคมไทย ๒) เพื่อศึกษาปรีศนาธรรมในการจัดงานศพของชาวพุทธในสังคมไทย และ ๓) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าปรีศนาธรรมในการจัดงานศพของชาวพุทธในสังคมไทย วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่นพระไตรปิฎก เอกสาร ผลงานการวิจัยของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผลงานของผู้รู้ในทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ ประกอบกับคำชี้แนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงสรุปผลการวิจัยและนำเสนอในเชิงพรรณนา

คำสำคัญ: ศึกษาวิเคราะห์/ปรีศนาธรรม/การจัดงานศพ/ชาวพุทธ/สังคมไทย

ผลจากการวิจัยพบว่า

๑. การจัดงานศพของชาวพุทธในสังคมไทย พบว่า ชาวพุทธทั้ง ๔ ภาค ในอดีตเมื่อมีการตายจะจัดงานศพที่บ้านแล้วค่อยเคลื่อนย้ายศพไปเผาที่ป่าช้า ปัจจุบันคนส่วนใหญ่ตายที่โรงพยาบาล และไม่อาจจะตายที่บ้านหรือโรงพยาบาล ก็มักทำพิธีศพที่วัดเพื่อความสะดวก แต่ถ้าตามชนบทที่วัดไม่มีศาลาสวดศพ ก็มัก

จัดงานศพที่บ้าน รูปแบบพิธีกรรมในงานศพจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น ยารีดกันศพเน่า ทำให้พิธีอาบน้ำศพ ขี้ผึ้งปิดตา การนำเงินใส่ปาก และการมัดตราสังสุญหายไป ส่วนการตายที่โรงพยาบาลและเผาศพที่วัดก็ทำให้พิธีกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายศพจากบ้านไปสู่ป่าช้า เช่น การชดข้าวสาร การทำประตูปา การบอกหนทางก็สูญหายไป ด้านผู้ทำพิธีกรรมก็เปลี่ยนจากญาติมิตรและคนในชุมชนมาเป็นวิชาชีพของคนที่มีการแบ่งภาระหน้าที่อย่างชัดเจนและส่งต่อกันมาเป็นทอด ๆ

๒. ปรีศนาธรรมในการจัดงานศพของชาวพุทธในสังคมไทย พบว่า การจัดงานศพนั้นแสดงให้เห็นประเพณีของการจัดงานศพในสังคมไทยที่ซ่อนปรีศนาธรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา ที่พบในขั้นตอนพิธีการจัดงานศพ คือ การปฏิบัติต่อคนใกล้ตายได้ปรีศนาธรรม คือ การมีสติไม่หลงตาย การจัดงานศพได้ปรีศนาธรรม คือ ความกตัญญูทุกเวลาที่ ความไม่ประมาทในชีวิต ความเคารพนับถือ หลักของไตรลักษณ์ การสวดศพได้ปรีศนาธรรม คือ การอุทิศส่วนกุศล การมีน้ำใจต่อกัน การบวชนาคศพและจุณศพได้ปรีศนาธรรม คือ ความกตัญญูรู้คุณ การสร้างอริยทรัพย์คือความดีต่าง ๆ การเผาศพได้ปรีศนาธรรมคือสังขารของชีวิต ได้แก่

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ความเคารพนับถือต่อกัน และการเก็บอัฐิการทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตาย ได้ปริศนาธรรม คือ ความสำนึกในบุญคุณต่อกัน และการเกิดใหม่ในโลกหน้า ด้วยอำนาจการทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตายนั่นจะทำให้ผู้ตายได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดีในโลกหน้า

๓. คุณค่าปริศนาธรรมในการจัดงานศพ ของชาวพุทธในสังคมไทย พบว่า ปริศนาธรรม ที่แฝงอยู่ในขั้นตอนของพิธีกรรมงานศพเป็นการ แสดงให้เห็นคุณค่าความเป็นจริงของชีวิตได้ เป็นอย่างดีตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

ซึ่งมุ่งสอนคนที่ยังมีชีวิตอยู่ให้เตรียมตัวตาย ให้รับแรงชวนชวนทำบุญกุศล ไม่ให้ทำบาป และอย่ามัววุ่นวายในชีวิต โดยแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ ๑.คุณค่าด้านแนวความเชื่อทาง ปริศนาธรรมทางโลกกับทางธรรม ๒. คุณค่า ด้านหลักธรรมที่ปรากฏในปริศนาธรรมในการ จัดงานศพ ๓. คุณค่าด้านการพัฒนาตนเอง ๔. คุณค่าด้านการสืบทอดพิธีกรรมทางพระพุทธ- ศาสนาแบบมีปัญญา และ ๕. คุณค่าด้านการ เตรียมตัวตายแบบพุทธ

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx